गच्छंतीतिशत्रंतं ॥ अंशवोरविकिरणाः ॥ आशयेइतिपाठे जलाशयेइत्यर्थः ॥ २० ॥ यदेवमतस्त्वमात्मानंप्रति अनुशोच मृत्युर्दुर्वारआयाति कामेगतिरिहामुत्रेतिचिंतय ॥ अन्यंराजानं तदेवशोच्यत्वमाह॥आयुरिति ॥ आयुस्तुयस्य यस्यकस्यापिहीयतइत्यर्थः॥२१॥ तदेवाह ॥ सहेति ॥ मृत्युःसहव्रजति सहनिषीदति सहगत्वासहनिवर्तते ॥ अंतर्यामिणएवमृत्युरूपत्वात् ॥ अतोऽपरिहार्यःसइतिभावः ॥ २२ ॥ वलयोजराकृताः किंहिकृत्वा किंबलंप्राप्य प्रभावयेत् प्रभुत्वंभावयेत् ॥ यद्वा किंकृत्वाकमुपायंकृत्वा

अहोरात्राणिगच्छंतिसर्वेषांप्राणिनामिह॥ आयूंषिक्षपयंत्याशुग्रीष्मेजलमिवांशवः॥२०॥ आत्मानमनुशोचत्वंकिमन्यमनुशोचसि॥ आयुस्तुहीयतेयस्यस्थितस्याथगतस्यच॥ २१ ॥ सहैवमृत्युर्व्रजतिसहमृत्युर्निषीदति ॥ गत्वासुदीर्घमध्वानंसहमृत्युर्निवर्तते ॥ २२ ॥ गात्रेषुवलयःप्राप्ताःश्वेताश्चैवशिरोरुहाः॥ जरयापुरुषोजीर्णःकिंहिकृत्वाप्रभावयेत्॥ २३॥ नंदंत्युदितआदित्येनंदंत्यस्तमितेहनि॥आत्मनोनाववुध्यंतेमनुष्याजीवितक्षयं॥२४॥हृष्यंत्यृतुमुखंदृष्ट्वानवंनवमिवागतं॥ ऋतूनांपरिवर्तेनप्राणिनांप्राणसंक्षयः ॥ २५॥ यथाकाष्ठंचकाष्ठंचसमेयातांमहार्णवे॥ समेत्यतुव्यपेयातांकालमासाद्यकंचन॥२६॥एवंभार्याश्चपुत्राश्चज्ञातयश्चवसूनिच॥ समेत्यव्यवधावंतिध्रुवोह्येषांविनाभवः॥ २७॥ नात्रकश्चिद्यथाभावंप्राणीसमतिवर्तते॥ तेनतस्मिन्नसामर्थ्येप्रेतस्यास्त्यनुशोचतः॥ २८॥ यथाहिसार्थंगच्छंतंब्रूयात्कश्चित्पथिस्थितः॥ अहमप्यागमिष्यामिपृष्ठतोभवतामिति॥ २९॥ एतत्सर्वपरिहारेसमर्थोभवेदित्यर्थः॥२३॥ आयुःक्षयकारकत्वेनानिष्टसाधने रव्युदयादौ इष्टसाधनत्वबुध्याऽतिमूढामनुष्याइत्याह ॥ नंदंतीति ॥२४॥ नवंनवमिव इतःप्रागप्राप्तमिव ऋतुमुखं ऋतुप्रारंभं परिवर्तः पुनःपुनःप्राप्तिः तंदृष्ट्वा हृष्यंति नजानंति तत्परिवर्तनेनप्राणिनांनाशइत्यन्वयः॥ आत्ममुखमितिपाठे स्वस्याभिमुखं ऋतूनांपरिवर्तंदृष्ट्वा हृष्यंतीत्यर्थः॥२५॥ काष्ठंकाष्ठं पोतद्वयं ॥२६॥ विनाभवः विप्रयोगइतियावत् ॥२७॥ अत्र संसारे कश्चिदपिप्राणी यथाभावं यथाप्राप्तं स्वभावं मृतिजनिलक्षणं नसमतिवर्तते नलंघयति ॥ तेनहेतुनाप्रेतस्य संबंधसामान्येषष्ठी॥ प्रेतमनुशोचतोऽस्य तस्मिन्स्वीयप्रेतभावनिवर्तने सामर्थ्यंनास्ति॥२८॥ पूर्वगतिसमानगतित्वेदृष्टांतः॥यथेति॥पुरतोगच्छंतंसार्थं ॥पथिस्थितःपथिकः२९